

פניני הדף היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדף היומי

כתובות קב-קה | פרשת בראשית | גליון מס' 144

דף קג. ספ

מדור אלמנה שנפל אין היורשין חייבין לבנותו- וכתב הרשב"א שאף אם בנוהו, אין לה זכות לדור שם, שכיון שנפל פקע זכותה.

בשו"ת שער אפרים (סי' ע') נשאל במי שנשבע לחבירו שהבן הנולד לו לראשונה יתן לו להיות מוהל, ומתה אשתו ונשא אשה אחרת ונולד לו בן, אם צריך ליתן לו למוהלו, או שכיון שנולד לו מאשה אחרת א"צ ליתנו לו.

והביא דברי הרשב"א הנ"ל דבמדור אלמנה אף על פי שבנאוהו פקע זכותה, וה"נ כיון שמתה אשתו שוב פקע שבועתו וא"צ ליתנו לו למול.

ואין לומר דדוקא התם שאין חוב על היורשים ליתן לה לדור במדור אביהם, רק מחמת שעבוד אביהם, אבל הכא שהוא עצמו נשבע לו ל"א הכי, דהא הבית יוסף (חו"מ סי' ש"ב) למד מדברי הרשב"א שמי שהשכיר בית לחבירו וא"ל בית זה, ונפל הבית, אף על פי שחזר ובנאו פקע זכות השוכר עיין שם מה שהאריך בזה.

ועיין מש"כ הגרעק"א בהגהתו לחו"מ סי' ש"ב סעיף י"ז על דברי בית יוסף הנ"ל.

כל בי שימשא קאתי לביתיה וכו'- וציין הרעק"א בגליונו מש"כ בספר חסידים, והיה נראה בבגדי חמודות שהיה לובש בשבת ופוטר את רבים בקידוש היום, ולא כשאר מתים שהם חפשיים מהמצות כי צדיקים חיים ופוטרים בקידוש.

וכתב בהערות הגריש"א: ולכאורה סברא זו צ"ב, דוכי נאמר דצדיקים לאחר מיתתם חייבים במצוות, דנימא דמוציא הרבים בקידוש היום, ונראה לבאר ע"פ מש"כ בתשו' חת"ס (ח"ו סי' צ"ח) דדן שם בהא דמבואר בגמ' דאי יש תחומין למעלה מעשרה לא קאתי אליהו לבשר בשורת הגאולה בשבת, וכן מבואר דראה רבב"ח את אליהו בבית הקברות של עכו"ם ושאל אותו הרי כהן אתה, מכל זה מבואר דשייך באליהו [שכבר היה אחר יציאת נשמתו מהגוף] חיוב מצוות ועבירות, וממה שאנו נוהגים דבמילה אפילו חל בשבת אנו עושים כסא של

אליהו וגם מתפללים המוהלים בשבת שיעמוד על ימינם לסומכם, מכ"ז מבואר שהוא בא גם בשבת.

והחילוק בזה הוא, דכשהוא בא בצורתו דהיינו כשהוא נגלה בגופו בצורתו הגשמית, אז שייך אצלו נמי חיוב מצוות אפילו אחר פטירתו, וזה היה מה שמצאו בביה"ק וכן כשיבוא לבשר בשורת הגאולה, ואז שייך אצלו חיוב מצוות כיון דמתגלה הוא בגוף, משא"כ בברית מילה אינו מתגלה בצורתו עם הגוף ונגלה לעיני כל, בזה ודאי דבמתים חפשי, ופטור מהמצות ויכול לבוא אפילו בשבת.

ולפי"ז מבואר היטב הכא, שהרי רבי קאתי בכל צורתו כשהיה עם הגוף, שהרי הוסיף הס"ח דגם לבוש בגדי חמודות היה, בזה ודאי דשייך חיוב מצוות ואין כאן כלל דבמתים חפשי, ומשו"ה מוציאן יד"ח בקידוש היום.

ואת אמך זו בעל אמך וי"ו יתירה לרבות את אחיך הגדול- הרא"ש בשו"ת (כלל ט"ז אות ו') נשאל אם יש חיוב לכבד אחיו הגדול מאמו, והשיב בזה"ל: דע שאין חילוק, כי כמו שחייב אדם בכבוד אמו כמו בכבוד אביו כך חייב בכבוד אחיו הגדול מאמו כמו באחיו מאביו, ובכתובות פרק הנושא תניא כבד את אביך זו אשת אביך ואת אמך זה בעל אמך, וי"ו יתירה מואת אמך לרבות אחיך הגדול, אלמא מיתורא דכתיב גבי אמו קא דריש ליה. [וכן פסק השו"ע ביו"ד סי' ר"מ סע' כ"ב].

אמנם הדעת תורה שם הביא מהתפארת יונתן (פר' ויגש) שכתב בשם הזוהר דאין חיוב רק באחיו מאמו ולא באחיו מאביו. וביערות דבש (ח"ב די"ב) הוסיף ביאור בזה, דיסוד החיוב לכבד את אחיו משום דאילו גרם הגדול היזק לאמו בבטן ויציאה, היתה נמנעת לידתו של אחיו הקטן, וע"כ יש לנהוג בו כבוד שגם הוא סיבת לידתו כאביו ואמו.

כבד את אביך זו אשת האב כו' ה"מ מחיים אבל לאחר מיתה לא.

בשבועות ל' ע"ב (עיין שם ברש"י ד"ה דביתהו) מבואר דאשת חבר יש חיוב לכבד אותה גם אחרי מיתת בעלה

החבר. וקשה מ"ש מאשת האב שאחרי מיתת האב א"צ לכבדה, ואשת חבר צריך לכבדה גם אחרי מיתת החבר. והביא בשדי חמד (מערכת א' פאת השדה אות ק"מ) משו"ת מעשה אברהם, דאשת אב, אין חיוב כבודה רק מחמת האב, וכשמת האב פקע החיוב לכבדה.

משא"כ אשת חבר שיש לה חלק בתורת בעלה החבר, נעשה היא עצמה חבר, והחיוב כבוד הוא חיוב עליה עצמה, לכן גם אחרי מות בעלה חייב לכבדה.

הגר"י ענגיל באתון דאורייתא (סוף כלל ח') ג"כ הקשה קושיא זו, ותירץ דשאני כיבוד אשת האב דכל חיובה הוא מחמת כבוד האב, וכיון דלית' להאב ליכא חיוב לכבד את אשתו, משא"כ החיוב לכבד תלמידי חכמים, הוא מחמת החובה לכבד התורה עצמה, שכבוד הוא לתורה אם מכבדים את לומדי, וא"כ גם לזה כבוד הוא לתורה לכבד אשת חבר שמת, מפאת שהיתה פעם אשה ללומד תורה והוגה בה.

דף קג: ס

אף על גב ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא- הרמ"ע מפאנו בספר עשרה מאמרות הובא במגן אברהם (ובמחה"ש שם) סוף סי' נ"ג כתב דכל המינויין שהם משל כתר תורה, אין בניהם יורשין אחריהם, דכתר תורה מונח בקרן זוית, וכל הרוצה ליטול יבא ויטול. אבל בזמן בית שני שקלקלו עבדי חשמונאי וחטף לו הורדס המלוכה על ישראל ומלך מלכות שאינה הוגנת, כדי שלא יתבטל לגמרי מלכות מיישראל, עמדו חכמי בדור והתקינו שכתר תורה תשלים לכתר מלכות, ומהלל ואילך בניהם אחריהם קודמין לכל אדם.

והביא הך דהכא אף על גב ששמעון בני חכם גמליאל בני נשיא דמילא מקום אבותיו ביראת חטא טפי מרבי שמעון. וביאר בתשו' חתם סופר (או"ח סי' י"ב, ע"ש שדן בארוכה דליכא חזקת רבנות להושיב מבניו תחתיו), דאילו היתה נשיאותו עוברת בירושה מחמת כתר תורה בלבד, א"כ בודאי מי שהוא חכם טפי הוא עדיף, דלו יאתה כתר התורה. אבל כיון שהנשיאות כללה גם כתר מלכות, לזה בעי טפי מי שהוא יותר ירא שמים, כדכתיב בפ' מלך לבלתי סור ממצות ד' אלקיו ימין ושמאל. ועיי"ש עוד מה שהאר"ך בסוגיין.

נפל לארעא ומית, יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס מזומן לחיי עוה"ב - וקשה הא הוה מאבד עצמו לדעת ואיך נאמר דמזומן הוא לחיי עוה"ב.

והנה יש מהפוסקים (עי' שם הגדולים אות י' סי' י"ז) שרצו ללמוד מזה דמשום צער שמצטער צער רב ליכא איסור אם מאבד עצמו, אבל רוב האחרונים נקטו דודאי במאבד עצמו מחמת צער הוה דינו כמאבד עצמו לדעת.

ומה דמצינו הכא בההוא כובס שנפל לארעא ואעפ"כ מזומן לחיי עוה"ב, ביאר המהרי"ט בסוגיין ע"פ המבואר בירושלמי בפרקין דמעשה ניסים נעשו באותו היום, דרבי

מת בער"ש ונכנסו כל העיירות להספידו [וכן מבואר בגמ' דידן לקמן דרבי מוטל בציפורי ומקום מוכן לו בטבריה, והיינו שהיו צריכים להעבירו למקומו] ונתארך אותו היום שלא שקעה השמש בזמנה, וחששו העם דלמא חללו את השבת ויצתה בת קול ואמרה מי שלא נתעצל בהספידו של רבי מזומן לחיי עוה"ב, חוץ מההוא כובס שנתעסק במלאכתו כל אותו הזמן ולא נתעסק בהספידו של רבי, והיינו שיש כאן חילול שבת שלא במקום מצוה, כיון ששמע כך סליק לאיגרא וטליק גרמיה ומית, יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס וכו', נמצא לדברי הירושלמי דכל אותה המיתה שגזר על עצמו היתה מפני שחשש שחילל את השבת וגזר מיתת סקילה ע"ע, ובכה"ג לאו מאבד עצמו מיקרי, דדין ד' מיתות לא בטלו.

ויסדו מזה האחרונים דאחד שממית עצמו מפני תשובה על דבר עבירה שחייב בה מיתה, לאו מאבד עצמו לדעת מיקרי, ודינו שוה לכל אדם.

מת בערב שבת סימן יפה לו - בטעם הדבר כתב ביערות דבש (ח"א דרוש ט"ז) דהנה איתא בזהר הק' שהצדיקים שאין להם חטא מתים בעמיו של נחש, שמחמת חטא נחש הקדמוני שהסית לחוה לאכול מעץ הדעת, נגזר מיתה על כל בני אדם וחווה אף שאין בהם חטא.

ולכן מי שמת בערב שבת שהוא זמן שאז אכלה חווה מעץ הדעת, סימן יפה הוא לו, שהוא מאותם צדיקים שאין בהם חטא, וכל סיבת מיתתם הוא מחמת חטא עץ הדעת בלבד.

דף קד: ס

בגמ': ההוא יומא דנח נפשי' דרבי כו' שקלא כוזא שדיא מאיגרא לארעא אישתקו מרחמי ונח נפשי' דרבי.

בר"ן נדרים (מ' ע"א ד"ה אין) למד דבר הלכה מעובדא זו, שחולה שמצטער הרבה בחליו לפעמים מותר לבקש רחמים שימות, כמו שאמרה כאן אמתי' דרבי יה"ר שינצחו עליונים לתחתונים, והביא דבריו בערוך השלחן (יו"ד של"ה סעיף ג').

ועל פי זה פסק בשו"ת אגרות משה (חו"מ ח"ב סי' ע"ג) שחולה שהוא במצב סופני, והוא מתייסר ביסורים קשים, בודאי אסור ליתן לו סמים בשביל למהר את מיתתו ח"ו, אבל אין ליתן לו תרופות להאריך את ימיו מתוך יסורים אלו, אלא שב ואל תעשה עדיף. ועיי' מש"כ בזה בשו"ת דברי משה להג"ר משה הלברשטאם זצ"ל (סי' צ"ה).

שקלה כוזא שדיא מאיגרא לארעא - המשך חכמה (קרח יח, ט) כתב ששפחתו של בית רבי רמזה בזה, כי התורה נקנית במ"ח מעלות המנויים באבות (פ"ו משנה ה'), וכוזא הוא אחד ממ"ח שבחבית (ב"מ מ' ע"א), ולזה רמזה להם שבטלה מעלת הטהרה שהיא אחד מהמ"ח מעלות כי רבי הי' חולי מעים ומצטער בהנחת תפלין וחליצתם.

בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי

בתורה - המהרש"א (בח"א) מבאר, דהכוונה היא שיגע בעשר אצבעותיו בקיום מצוות התורה.

אולם היעב"ץ בע"ז (יא א) כתב דכוונת רבי לכתובת תורה שבעל פה, שיגע באצבעותיו במלאכת הכתיבה.

ובשו"ת חות יאיר (סי' קנ"ב) מזקוקין דנורא על תדב"א (פרק ה') דמבאר מה שנאמר יגיע כפיך כי תאכל, על אלו תלמידי חכמים המספקים כף אל כף דרך פלפול, וזהו מ"ש רבי יגעי בעשר אצבעותי, הוא היגיעה בהכאה כף אל כף תוך כדי יגיעת התורה בפלפול, וזהו הקול קול יעקב, שאז אין ידי עשיו שולטות.

אבל החות יאיר כתב דאדרבה דברי חכמים בנחת נשמעים. ומ"ש רבינו הקדוש סוד יש בו, כי עשר אצבעות האדם הוא נגד העשרה מאמרות שבו נברא העולם (אבות פרק ה'), וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, בשביל האדם השלם, ולכן העיד רבי על עצמו שאף שכל העולם נברא בשבילו, הוא לא נהנה בכי הוא זה מהעולם, בבחינת כל העולם כולו נברא בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין (תענית כ"ד ע"ב).

דף קה. ס

קרנא הוה שקיל איסתירא מזכאי ואיסתירא מחייב וכו' ובתורת אגרא מי שרי הנוטל שכר לדון דיניו בטלין - הכנסת הגדולה (סי' ט' בהגהות הטור אות י"ז) הביא מהמהרי"ט (ח"א סי' סט) דהא דאמרין דהנוטל שכר לדון דיניו בטלין היינו כשדן דבר התלוי בשודא דדיינא ומסרוהו חכמים בידו לדון כפי דעתו, אבל במה שדן עפ"י התורה והאמת והיושר, מהיכי תיתי דיבטל דינו מאחר שדן דין תורה. והכנסת הגדולה הקשה על המהרי"ט דא"כ מאי פריך הכא על קרנא דשקיל אגרא מודתנ הנוטל שכר לדון, נימא דאגרא דן דינים בדין תורה ולא בתורת שודא.

וכתב התומים (סי' ט' אות ב') דאין כאן קושיא כלל, דכי אנו אומרים דמתחילה מותר ליטול שכר לדון דין שאין בו שודא, חס ושלום, הלא ילפינן מקרא מה אני בחנם, ובה אין לחלק כלל, רק אם עבר ונטל אשר קנסוהו חכמים לבטל מעשיו בזו דעת המהרי"ט דאם דן בלתי שודא דלא שייך לבטל מעשיו, והכי קושית הגמרא דאיך שקיל קרנא אגרא לכתחילה והתנן הנוטל שכר וכו' דמבואר דקנסוהו על שעבר אדין תורה לא ליקח שכר.

הנוטל שכר לדון דיניו בטלין וכו' - ידוע מש"כ הרע"ב (פ"ד דבכורות) דראה שערוריה לרבני אשכנז שלוקחים לסדר גט י' זהובים, ועדים המעידים להם ב' זהובים לכל אחד, והרי הנוטל שכר לדון ושכר להעיד דיניו ועדותו בטלין.

וכתב הרמ"א (חו"מ סי' ל"ד סי"ח, ובסדר הגט סק"ד ועוד אחרונים) דודאי כשראה עדות ולוקח שכר להעיד, כיון שכבר יש עליו מצוה להעיד, וכן דיין אם באו לפניו לדון הרי חייב לדון כדן, בכה"ג הוה הלוקח שכר לדון ולהעיד

דיניו ועדותו בטלין, אבל כשמזמין עדים שיבואו לראות עדות זו, בכה"ג ודאי שאין הם חייבים לבוא ולראות, וכן כשמזמין דיין לעשות לו גט, אין הדיין חייב בזה, ובהא ודאי שיכולים לקחת שכר. (ועי' נתיבות המשפט סי' ל"ד סק").

דף קה. ס

אמר רבא מאי טעמא דשוחדא כיון דקביל ליה שוחדא מיינה איקרבא ליה דעתיה לגביה והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו - התומים (סי' ט) הביא מתשוב' חות יאיר (סי' קל"ו) שדן אי מותר ליתן שוחד לדיין גוי דאפשר דיש בזה משום לפני עור מאחר דגם בני נח מצווים על הדינים.

וכתב התומים דיש לומר דשרי, דבסוגין מבואר דיסוד איסור שוחד הוא משום דהוא חד ומקרביה דעתיה, וממילא י"ל דלא שייך כן רק בישראל שנאמר בהם פסול קרוב, אבל בעכו"ם שכל הקרובים כשרים לדון ולהעיד גם אין איסור שוחד, דבודאי דעת האב קרוב לבן יותר מאשר כשאדם זר נותן לו אלף דינרים ומ"מ האב האם כשר לדון בנו בבן נח. [ועי' במנחת חינוך מצוה פ"ג אות ה' שהשיג על התומים].

האי צורבא מרבנן דמרחמי לי בני מתא לא משום דמעלי הוא אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא - בערבי נחל (אמור דרוש ד') ביאר על פי זה מה שדרשו חז"ל בבבא בתרא (ח' ע"ב) את הפסוק המשכילים יזהירו כוזהר הרקיע כו' ורבנן מאי, א"ל ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

כי החוקרים אמרו שמהלך השמש עצמו הוא ממערב למזרח, אלא שגלגל היומי כופהו ומעבירהו למהלך של מזרח למערב, אלא שמחמת זה הוא מהלך איטי, ורק בשש"ה יום מסובב כל הגלגל, הרי שאף שמכריחים להשמש לסובב ממזרח למערב, הרי הוא עושה את תפקידו, ללכת ממערב למזרח ולהאיט את קצב סבובו.

וזהו מ"ש ורבנן מאי, דהיינו אלא תלמידי חכמים דהני מתא סנו להו משום דמוכח להו במילי דשמיא, ואינו מחניף להם, מהו שכרם. לזה אמר ואוהביו, כצאת השמש בגבורתו. כדוגמת השמש שמתגבר נגד המכריחים אותו, כן יהי' שכר לאלו רבנן, שמתגברים על כל מתנגדיהם והקמים עליהם.

דף קו. ס

ואני אומר מקדשי בדק הבית הואיל ופרכות תחת בנין עשויות - כתב החתם סופר בתשובה לחותנו הגאון ר' עקיבא איגר זצ"ל (או"ח סי' לח), דמדברי הגמרא אלו קשה על הרמב"ן דמובא בר"ן בריש פרק בני העיר ובב"י (או"ח סי' קנט ד"ה ומשמע) דס"ל דאבני היכל ועזרה אין להם פדיון משום דהוי ככלי שרת דיש בהם מועל אחר מועל, והוא לשיטתו במלחמות ה' במס' ע"ז פרק ר' ישמעאל על אבני מזבח ששיקצו אנשי יון דס"ל דכלי

דף מ"ד ע"ב דבכל יום מחתה בשל כסף משום דמה הפסד יש בזה א"כ אדרבה אמרינן התורה חסה ומדוע נשחיר בכל יום מחתות הזהב, וכן בלחם הפנים במנחות דף ע"ו וכן הא דלא בעי זך כתית למנחות דאמרינן שם מפני החסרון דתורה חסה על ממונם של ישראל הוא ג"כ משום דמאי הפסד שייך ביה וכל זה פשוט. ותמהני על הגאונים בתשובה הלז שלא שמו עיניהם לזה.

דף קז. סא

פוסקין מזוזנות לאשת איש כו' - בשו"ת חתם סופר (אה"ע ח"ב סי' קנ"ז) נשאל ע"ד איש שנלקח לצבא, ואחרי ג' שנים כשנודע איה מקומו, מכרה אשתו מקומו שבבית הכנסת שבעירו, וקנתה בדמים סוס ועגלה לנסוע למקום בעלה, ועכשיו חזרו לעירו, והבעל מערער על הלוקח שלא הי' בכח אשתו למכור את מקומו שבבית הכנסת. והשיב החתם סופר וז"ל: הנה מה שמכרה ליקח סוס ועגלה ליסע למקום בעלה, פשיטא יותר מביעא בכותחא דשפיר עבדית, דהשתא למזוזנות מוכרת שלא בבית דין, וה"ה לכסות, והי' ראוי שתמכור שלא בב"ד אף לתכשיטין, אי לאו משום שאין לה לפני מי שתתקשט. וכמבואר בגמ' כתובות ורמב"ם (פי"ג ה"ז אישות) ושו"ע אהע"ז (סי' ע' סעיף ה' וח"מ וב"ש שם).

והשתא למזוזנות דלכמה פוסקים לאו דאורייתא, וגם אינו צורך גופו של בעל עצמו, אלא לשלם חובתו ושעבודו לאשתו, וגם קא כליא קרנא, שאוכלת מה שמוכרת ומכלה קרנא, עכ"ז מוכרת שלא בבית דין, כ"ש לקיים עונה האמורה בתורה, ולקיים מ"ע של פ"ו, ולהצילו מעבירות חמורות בין אנשי הצבא שלא טוב היותו לבדו, ושלא להשהות אשת איש בחורה בין אנשים רבים, אשר לדעתי אף מחויבים לכופה למכור, וגם הא לא כליא קרנא, שהרי יש לו הסוס והעגלה, פשיטא בלי ספק שכדין מכרה.

ועוד נ"ל דעדיפא ממזוזנות, דאילו הזן אשה הניח מעותיו על קרן הצבי כדאמרינן הכא, דכיון דאין גופו נהנה, אינו אלא כמבריה ארי, משא"כ מי שהי' ממציא מעות להאשה כדי להוליכה לבעלה, הי' הבעל חייב לשלם, כדן יורד לתוך שדה חבירו בשדה העשויה ליטע ע"ש.

גליון זה יוצא לאור ע"י "שיעור הדף היומי" בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכתנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכתנים לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו - ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו חו"ק של 10 נה לקיומו והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכתנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הן בעצה והן בממון שכרו רב למאוד - פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל K0504166339@gmail.com

שרת הם. וזה תמוה דהלא מבואר כאן בגמרא דהפרוכת מבדק הבית הואיל ותחת בנין עשויות, א"כ מכל שכן בנין גופיה דהוי בדק הבית ויש לו פדיון, ואיך ס"ל להרמב"ן דהוי ככלי שרת, והר"ז"ה בע"ז שם באמת פליג עליו אפי' באבני מזבח וכ"ש באבני בנין, אבל להרמב"ן קשה.

וצריך לדחוק ולומר, דאע"ג דהם באו מדמי בדק הבית, מ"מ כיון שנשתקע בבנין הוקדש ונעשה ככלי שרת, ודוחק, עיין שם.

דף קז. סא

הקטרת וכל קרבנות ציבור באין מתרומת הלשכה - המקדש דוד (קדשים סי' לה) העיר דלמה נקט קטרת בפני עצמו, והרי הקטרת כלול במש"כ קרבנות ציבור. וכתב דאפשר משום דתרומת הלשכה היא רק לקרבנות של שנה זו, והקטרת מתפטמת שס"ה מנים כנגד ימות החמה, א"כ נמצא דנעשית גם לשנה הבאה, וע"כ ס"ד דאין לעשות את הקטרת מתרומת הלשכה, ואף על גב דמה שנשאר מן הקטרת באחד בניסן היה נפדה כדי שתלקח מתרומה חדשה, מ"מ הוי ס"ד דאינה באה מתרומת הלשכה כיון דבשעת הפיטום צריך לעשותה גם לצורך תחילת שנה הבאה.

ר"ע אומר, אין משתכרין בשל הקדש וכו' מ"ט לא, אין עניות במקום עשירות וכו' - הגאון רבי משה ליב ליטש רוזנבאום זצ"ל בספרו מתא דירושלים על הירושלמי פ"ג דיומא (ד"ה ועיין וכו') כותב: בספר תשובה מאהבה תמה במה דמצינו סתירה בגמרא דכמה פעמים אמרו אין עניות במקום עשירות וכמה פעמים אמרו התורה חסה על ממון של ישראל.

נפלענ"ד לחלק דהיכא דיש ליחוש להפסד מצוה בכה"ג אמרינן אין עניות במקום עשירות, ומשו"ה שפיר אמרינן בזבחים דף פ"ט ע"ב דבגדי כהונה אין מכבסין כל עיקר משום אין עניות במקום עשירות משום דיש לחוש שמא לא יכבסם יפה והתורה אמרה לכבוד ולתפארת ויהיה הפסד מצוה, וכן סכין שנשמטה או נפגמה שם חיישינן שמא יפגום שנית או לא יתקן יפה, לפיכך אמרינן אין עניות במקום עשירות כמבואר ברמב"ם שם בפ' א' מה' כלי מקדש.

וכן הא דאמרינן במסכת כתובות דף ק"ו דאין משתכרין בשל הקדש משום דאין עניות, הוא גם כן דחיישינן שמא יצטרך לפעמים למעות ההקדש ויהיה הפסד, ומש"ה אמרי' דאין משתכרין בו. וכן הא דאמרה תורה דפי נרות דמנורה יהיה זהב טהור כדאיתא במנחות דף פ"ח אליבא דריב"ק הוא משום דגנאי והורדה לקדושה הוא דמנורה גופא יהיה זהב טהור ומקום הארת נרות דמצוה גופא לא יהיה זהב טהור, לפיכך אמרינן אין עניות במקום עשירות.

משא"כ בהני דקלפי דלעיל דאמרינן חסה משום דמאי הפסד מצוה שייך ביה מה לי אם היא עץ או כסף, א"כ שפיר אמרינן התורה חסה, וכן בהא דחתית גחלים ביומא